

ВІДМОВА ВІД ОДНОРАЗОВОГО ВИКОРИСТАННЯ

ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЛІДЕРІВ
ЩОДО ВІДМОВИ ВІД ПЛАСТИКУ ОДНОРАЗОВОГО
ВИКОРИСТАННЯ

ЗМІСТ

- 3 Основні тези
- 5 Вступ
- 6 Сфера застосування рекомендацій
- 9 На шляху до зменшення обсягів споживання одноразового пластику
- 9 Обмеження ринку ЄС
- 10 Скорочення споживання
- 15 Перепроєктування товарів та систем
- 15 Схеми розширеної відповідальності виробників (РВВ)
- 21 Розробка вимог до товарів
- 23 Удосконалення товарів та систем багаторазового використання
- 25 Підвищення рівня обізнаності споживачів
- 28 Контроль виконання, збір даних, звітність
- 29 Додатки

РЕЗЮМЕ

Забруднення пластиком впливає навіть на найвіддаленіші куточки нашої планети. За оцінками експертів, щороку в океан потрапляє від 5 до 13 мільйонів тонн пластику.¹ За останні 50 років світове виробництво пластику зросло в 20 разів.² До 2035 року його кількість зросте вдвічі, а до 2050 року — в чотири рази.

«Рекомендації щодо зменшення впливу деяких пластикових виробів на навколишнє середовище» (зазвичай її називають Директивою щодо пластику одноразового використання (ПОВ) набула чинності 2 липня 2019 року. Вона спрямована на боротьбу з забрудненням довкілля пластиком одноразового використання (та знаряддями для риболовлі). Це стосується тих предметів, які найчастіше можна знайти на європейських пляжах.

Цей посібник окреслює ключові елементи Директиви про ПОВ та надає державним органам, які ухвалюють рішення, рекомендації щодо впровадження запропонованих порад.

Коротко про Директиву ПОВ

Директива ПОВ наполягає на якомого швидшому переході від пластику одноразового використання до товарів та систем багаторазового використання. Обмеження обігу пластикових виробів одноразового використання рекомендується втілювати шляхом політичних заходів, включно з обмеженням ринку, скорочення споживання, особливими вимогами до дизайну, збору і маркування продукції, умов розширеної відповідальності виробника (РВВ), залежно від товару та наявних альтернатив.

Інструкція стосується всіх вказаних предметів одноразового використання, включно з одноразовим органічним пластиком, що біологічно розкладається чи компостується, а також вироби з кількох матеріалів (багатошарові або композитні матеріали), наприклад, папір з пластиковим покриттям чи картонні коробки (наприклад, Tetrapak). У Директиві передбачено заборону в ЄС (з липня 2021 року) всіх 15 видів товарів (тарілки, столові прибори, соломинки, тощо), а також зменшення споживання харчових контейнерів та стаканчиків для напоїв. Запропоновано варіанти багаторазового використання пластику замість переходу до продуктів одноразового використання, виготовлених з іншого матеріалу.

Ірландія досягла зменшення

90%

використання поліетиленових пакетів на 90%, ввівши податок в 2002 році.

¹ Jambeck, J.R., Geyer, R., Wilcox, C., Siegler, T.R., Perryman, M., Andrady, A., Narayan, R., and Law, K.L., Plastic waste inputs from land into the ocean, *Science*, Vol.347, 2015, pp. 768–771.

² From 15 million tonnes in 1964 to 311 million tonnes in 2014 (see Geyer, R., Jambeck, J.R., and Law, K.L., Production, use and fate of all plastic ever made, *Science Advances*, 2017.)

Директива вимагає від держав-членів визначити схеми Розширеної відповідальності виробників (РВВ), які будуть регулюватися податками на певні види товарів (пакети та обгортки, серветки, тютюнові вироби та ін.). Це сприятиме системним змінам у розробці, дизайні, виробництві та використанні товару. Директива також встановлює конкретні проектні вимоги щодо виробництва контейнерів та пляшок для напоїв.

До 2029 року 90% пляшок, що надходять у продаж, мають бути відсортовані. Проміжна мета – 77% пляшок до 2025 року. Створення систем повернення депозиту (СПД) є найефективнішим способом досягнення цих цілей. Наступним запланованим кроком є переробка зібраних товарів.

Особливі вимоги до маркування товарів, підвищення рівня обізнаності споживачів та виробників є важливими додатковими інструментами, якщо їх застосовувати з урахуванням наявних альтернатив.

Зобов'язання щодо збору пластику, моніторингу та звітності, а також якісне впровадження запланованих заходів – ключові стратегії зменшення засмічення планети пластиком.

Короткий огляд посібника

У цьому посібнику подано рекомендації органам державної влади щодо забезпечення ефективного, масштабного та цільового впровадження заходів. Основоположними настановами є:

- Забезпечення абсолютного виконання загальнодержавних заборон ЄС щодо:
 - одноразових пластикових соломинок, столових приборів, тарілок, мішалок, харчових контейнерів, стаканчиків для напоїв зі спіненого полістиролу та повітряних кульок;
 - виробів з оксидуючого пластику.
- Впровадження заходів щодо заборони предметів одноразового використання (використовувати альтернативні предмети багаторазового використання).
- Формулювання масштабних кількісних цілей для інших предметів для досягнення скорочення використання пластику та сприяння його повторному використанню:
 - скоротити споживання щонайменше на 50% до 2025 року та щонайменше на 80% до 2030 року для харчових контейнерів та стаканчиків (за необхідності впроваджувати ринкові обмеження для окремих секторів);
 - скоротити споживання не менше ніж на 50% до 2025 року і принаймні на 80% до 2030 року для інших товарів (пакети, обгортки, серветки);
 - сприяти використанню товарів повторного використання для збільшення альтернатив багаторазового використання та запобігання простому переходу на інші одноразові матеріали.
- Якомога швидше (не пізніше 2024 року) створення схем РВВ, що є обов'язковими для всіх та передбачають екомодуляцію зборів, що покриваватиме повну вартість сортування, керування, прибирання, а також просвітницьку діяльність.
- Встановлення мінімальних цілей щодо матеріалів для переробки (щонайменше 50% для пляшок і принаймні 30% для інших предметів).
- Встановлення СПД або збільшити продуктивність існуючих схем для виконання таких завдань:
 - якнайшвидше досягнення роздільного збирання 90 % пляшок;
 - включення пластикових пляшок, бляшанок для напоїв та скляних пляшок;
 - можливість застосування схем як для одноразових, так і для багаторазових пляшок.
- Повне виконання вимог щодо маркування із забезпеченням чітких та видимих позначень, їхнє застосування щодо інших елементів, зокрема щодо наявності речовин, які викликають особливе занепокоєння.
- Впровадження заходів для підвищення рівня обізнаності, що орієнтовані на скорочення споживання та поширення наявних альтернатив для багаторазового використання.
- Забезпечення ретельного збору та моніторингу даних для оцінки та/або коригування заходів для підвищення ефективності.

ВСТУП

Забруднення пластиком впливає навіть на найвіддаленіші куточки нашої планети. За оцінками експертів, щороку в океан потрапляє від 5 до 13 мільйонів тонн пластику.³ За останні 50 років світове виробництво пластику зросло в 20 разів.⁴ До 2035 року його кількість зросте вдвічі, а до 2050 року — в чотири рази. Чи не найбільша кількість пластику призначена для одноразового використання.

Для того, щоб змінити цю тенденцію, потрібно негайно діяти та проводити масштабні заходи на місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях. Пластик викликає дедалі більше занепокоєння серед населення: 87% громадян ЄС стурбовані впливом виробництва пластику на навколишнє середовище, а 74% — стурбовані його впливом на здоров'я.⁵

Пластик одноразового використання становить значну частку всього пластику. Він призначений для одноразового, часто дуже короткого, використання. Пластикова упаковка становить 40% всього виробленого пластику і, як правило, вона є одноразовою.

Директива ЄС про пластик одноразового використання (ПОВ)

У січні 2018 року Європейська комісія опублікувала «Європейську стратегію щодо пластику в круговій економіці», яка має на меті переосмислення способів виробництва, використання та збуття пластику. Стратегія визначає зобов'язання ЄС до 2030 року забезпечити багаторазове використання чи переробку всіх пластикових упаковок.

Європейська Комісія також повідомила про закони щодо забруднення предметами, які найчастіше використовують на європейських пляжах: пластик одноразового використання та приладдя для риболовлі. Дані показують, що одноразовий пластик складає близько половини (49% у 2016 році)⁶ цих предметів.

3 Jambeck, J.R., Geyer, R., Wilcox, C., Siegler, T.R., Perryman, M., Andrady, A., Narayan, R., and Law, K.L., Plastic waste inputs from land into the ocean, *Science*, Vol.347, 2015, pp. 768–771.

4 From 15 million tonnes in 1964 to 311 million tonnes in 2014 (see Geyer, R., Jambeck, J.R., and Law, K.L., Production, use and fate of all plastic ever made, *Science Advances*, 2017.)

5 Special Eurobarometer 468, Attitudes of European citizens towards the environment.

6 <https://seas-at-risk.org/images/pdf/publications/SeasAtRiskSummarySingleUsePlasticandtheMarineEnvironment.compressed.pdf>

Чому саме цей посібник?

У цьому посібнику окреслено та проаналізовано основні положення Директиви, надано рекомендації громадянському суспільству щодо того, як масштабно та своєчасно її впровадити, наведено приклади найефективішої реалізації програм. Сфера застосування рекомендацій — пластик одноразового використання, а положення, що стосуються риболовного спорядження та забруднення пластиком в морі (включене в Директиву ПОВ та Директиву щодо портових приймальних споруд (PRFD)), проаналізовано в окремому документі.

87%

громадян ЄС стурбовані впливом виробництва пластику на навколишнє середовище

Подальша «Директива про зменшення впливу деяких пластикових виробів на навколишнє середовище» (зазвичай її називають Директивою щодо пластику одноразового використання (ПОВ)) була запропонована в травні 2018 року. У грудні цього ж року було досягнуто домовленості між законодавцями ЄС. Директива була офіційно прийнята та опублікована в Офіційному журналі в червні 2019 року. Вона набула чинності 2 липня 2019 року, відтоді розпочався дворічний період включення для країн-членів ЄС.

Обмеження обігу пластикових виробів одноразового використання рекомендується втілювати шляхом політичних заходів, включно з обмеженням ринку, скорочення споживання, особливими вимогами до дизайну, збору і маркування продукції, умов розширеної відповідальності виробника (РВВ), залежно від товару та наявних альтернатив. Директива також передбачає потенційне розширення її сфери застосування.

Перелік предметів, на які розповсюджуються рекомендації Директиви:

Директива ПОВ охоплює 15 пластикових виробів одноразового використання:

- **Ватні палички** (крім медичних цілей, що стосуються Директив 90/385/ЄЕС та 93/42/ЄЕС).
- **Столові прибори** (виделки, ножі, ложки та палички для їжі).
- **Мішалки для напоїв.**

- **Соломинки** (крім медичних цілей, пов'язано з Директивами 90/385/ЄЕС та 93/42/ЄЕС).
- **Тарілки** (включно з паперовими тарілками з пластиковим прошарком).
- **Повітряні кульки** (крім тих, що зроблені для промислових чи інших професійних цілей та застосувань, які не стосуються споживачів).
- **Палички для повітряних кульок** (окрім тих паличок, що використовуються з дозволеними кульками).
- **Контейнери для їжі** одноразового використання.
- **Склянки для напоїв** та кришки для них.
- **Контейнери для напоїв** об'ємом до трьох літрів, кришки для них (разом із скляними або металевими контейнерами для напоїв, у яких є кришки з пластику, або контейнери для напоїв, призначені для споживання їжі в рідкому вигляді для спеціальних медичних цілей, які визначені в Регламенті (ЄС) № 609/2013).
- **Пакети та обгортки**, які виготовлені з гнучкого матеріалу, що призначений для негайного споживання.
- **Легкі пластикові пакети** (за Директивою 94/62/ЄС).
- **Тютюнові вироби** з фільтрами та окремими фільтрами, що продаються для використання в поєднанні з тютюновими виробами.
- **Вологі серветки**, попередньо змочені засоби особистої гігієни та домашні серветки (виключно з промисловими серветками).
- **Гігієнічні рушники**, тампони та аплікатори для тампонів.

У Директиві окремо визначено предмети, виготовлені із конкретних видів пластику: контейнери (для продуктів харчування) з полістиролу, контейнери для напоїв, а також усі вироби із оксорозкладного пластику.

Що можна вважати «харчовим контейнером»?

Частина А додатку до Директиви ПОВ визначає такі характеристики харчових контейнерів:

це ємності, з кришкою або без неї, що використовуються для зберігання їжі
- призначені для негайного споживання на місці чи на виніс;
- зазвичай з цих контейнерів споживається їжа;
- їжа в них зазвичай готова до вживання без будь-якої подальшої підготовки (наприклад, варіння, кип'ятіння або нагрівання).

Також це харчові контейнери, які використовуються для фаст-фуду або інших страв, готових до негайного вживання, крім контейнерів для напоїв, тарілок, упаковок та обгортки, що містять їжу.

Положення 12 Директиви ПОВ зазначає, що «...крім критеріїв, зазначених у Додатку щодо харчових контейнерів, тенденція до засмічення через об'єм або розмір, зокрема порції з одноразовою подачею, повинна відігравати вирішальну роль.»

У положенні 12 також зазначено: «Зважаючи на критерії, викладені в Додатку, прикладами харчових контейнерів для цілей цієї Директиви, що розглядає пластикові вироби одноразового використання, є контейнери для їжі швидкого харчування, упаковки та салатні контейнери з холодною або гарячою їжею, або харчові контейнери зі свіжою або обробленою їжею, яка не потребує подальшої обробки, наприклад, фрукти, овочі або десерти.» Хоча юридично це не є обов'язковим, положення інформує про тлумачення законодавства (Справа C-162/97, Nilsson, [1998] ECR I-7477, пункт 54.)

У положенні 12 додається: «Прикладами харчових контейнерів, які не повинні розглядатися як пластикові вироби одноразового використання для цілей цієї Директиви, є харчові контейнери з сушеною їжею або їжею, яка продається холодною та потребує подальшої підготовки, тари, що містять більш ніж одну порцію їжі або харчову тару, яка призначена для однієї порції, що продана у більше ніж одному екземплярі.»

Рекомендація

Держави-члени повинні приділяти багато уваги визначенню поняття «контейнер для продуктів харчування» у своєму національному законодавстві для того, щоб уникнути прогалин, що зменшують його сферу застосування. Наприклад, держави-члени повинні унеможливити використання критерію «порція» для виключення окремих груп харчових контейнерів, наприклад, стверджуючи, що вона містить дві порції, якщо вона фактично призначена для одноразової подачі або реально буде споживатися однією людиною. Основним критерієм має залишатися те, що ці контейнери продаються для негайного споживання, при цьому кількість порцій не є визначальною.

Стаття 3 Директиви ПОВ визначає «пластик» та «пластик одноразового використання», уточнюючі його сферу застосування:

«Пластик» – матеріал, що складається з полімеру, визначеного в пункті 5 статті 3 Регламенту (ЄС) № 1907/2006, до якого можуть бути додані домішки або інші речовини і який може виконувати функцію основного структурного компонента кінцевих продуктів, за винятком природних полімерів, які не були хімічно модифікованими». Крім того, в положенні 11 прямо зазначено, що «пластик, виготовлений з модифікованих природних полімерів, або пластик, виготовлений з біологічної, викопної або синтетичної вихідних речовин, які не зустрічаються в природі, має бути розглянутим цією Директивою». «Адаптоване визначення пластику охоплює вироби з гуми на основі полімерів та пластик на біологічній основі та той, що біологічно розкладається, незалежно від того, отримані вони з біомаси чи призначені для біологічного розкладання у подальшому.» **«Пластиковий предмет одноразового використання»** – виріб, який повністю або частково виготовлений з пластику і який не повернений виробнику для повторного використання з тією ж метою, для якої створювався від самого початку.

Таким чином, Директива включає пластикові вироби одноразового використання, які є біологічними та/або біологічно розкладаються або компостуються, а також вироби з різних матеріалів (багатошарові або композитні матеріали), такі як папір із пластиковим покриттям або пластиковий прошарок в коробці.

«Оксорозкладний пластик» – пластикові матеріали, які містять домішки, що при окисленні призводять до фрагментації пластикового матеріалу на мікрофрагменти або до хімічного розкладання.

Входить у сферу застосування	Не входить у сферу застосування
Пластик на біологічній основі	Скляна та металева тара для напоїв
Біорозкладний/компостуючий пластик	Мікропластик
Багатошаровий/композитний пластик	Фарби, чорнила та клеї

Узгодженість Директиви про основи управління відходами і Директиви щодо пакування та відходів пакування

У положенні 2 Директиви ПОВ зазначено, що у разі виникнення суперечностей її приписи є юридично сильнішими, аніж норми Директиви про основи управління відходами або Директиви щодо пакування та відходів пакування. Директивою щодо пакування та відходів пакування встановлено, що упаковка, яка відповідає вимогам, викладеним у Директиві ПОВ, може розповсюджуватися на єдиному ринку (за принципом вільного переміщення товарів) без будь-яких бар'єрів з боку держав-членів, що означає, що держави-члени не можуть заборонити пакування, якщо воно відповідає Директиві. Однак, щодо предметів, на які поширюється Директива ПОВ, не можна стверджувати, що відповідність Директиві ПОВ забороняє доступ до єдиного ринку.

Держави-члени, таким чином, мають право вводити будь-які заходи, які вони вважають придатними для реалізації положень, якщо заходи є пропорційними та не є дискримінаційними (наприклад, не спрямовані на галузь однієї держави-члена). Наприклад, у положенні 4 зазначено, що певні обмеження на національному ринку можуть бути встановлені для пластикових стаканчиків та контейнерів одноразового використання для зменшення їхнього споживання.

НА ШЛЯХУ ДО УСПІШНОГО ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬНОСТІ ОДНОРАЗОВОГО ПЛАСТИКУ

Для виробів з одноразового пластику, які можна замінити на альтернативні багаторазового використання (або альтернативи з іншого матеріалу), Директива ПОВ передбачає обмеження на ринку з липня 2021 року. Якщо альтернативи не є загальнодоступними, Директива вимагає натомість значних скорочень споживання.

Стаття 5 – Обмеження ринку ЄС Які вироби з одноразового пластику заборонені?

У статті 5 Директиви ПОВ зазначається, що «держави-члени мають заборонити випускати на ринок пластикові вироби одноразового використання, перераховані у додатку до частини Б, та вироби з пластику, що є оксорозкладними.» З липня 2021 року діє заборона на ринку ЄС на такі товари:

- Ватні палички.
- Столові прибори (виделки, ножі, ложки та палички для їжі).
- Мішалки для напоїв.
- Соломинки.
- Тарілки.
- Палички для повітряних куль⁷.
- Харчові контейнери, контейнери для напоїв та стаканчики зі спіненого полістиролу.

Директива передбачає виключення цих заборон для ватних паличок і соломинок, що використовуються в медичних цілях (тобто там, де вони використовуються як медичні прилади)⁸.

Положення Директиви поширюються на звичайний пластик, пластик на біологічній основі та на той, що біологічно розкладається або підлягає компостуванню, а також на композитні матеріали. Пластикові столові прибори одноразового використання, виготовлені частково або повністю з пластикових та паперових пластин на біологічній основі з пластиковою підкладкою, також будуть заборонені на ринку ЄС з липня 2021 року.

Директива визначає розміщення на ринку як «вперше, коли товар є доступним на ринку держави-члена», де його доступність визначається як «будь-яке постачання товару для розповсюдження, споживання або використання на ринку держави-члена в ході комерційної діяльності платно чи безкоштовно». Отже, обмеження ринку застосовується незалежно від

каналу розповсюдження (фізичний чи електронний).

Перехід до товарів багаторазового використання та уникнення «сумнівної заміни»

Альтернативи багаторазового використання для пластикових виробів одноразового використання широко доступні по всій Європі. Держави-члени повинні сприяти використанню цих альтернатив, а не замінників одноразового використання, виготовлених з іншого матеріалу. І вони повинні починати готуватися до цього вже сьогодні, оскільки ринкові обмеження набудуть чинності в липні 2021 року.

Відхід від пластикових виробів одноразового використання є чіткою метою цієї Директиви та законодавців.⁹ Наприклад, заміна пластикових предметів одноразового використання на предмети одноразового використання з паперу або дерева була б провальною для встановлення ієрархії поводження з відходами та ідеї кругової економіки. Наприклад, варто надавати перевагу столовим приборам багаторазового використання, а не тим, що зроблені з деревини чи бамбуку й використовуються одноразово. Для споживання їжі на місці, держави повинні вжити заходів щодо зобов'язання (або принаймні стимулювання) використання столових приборів багаторазового використання: тарілок, соломинок та мішалок.

Приклади законодавства, що забороняють весь посуд одноразового використання для споживання на місці

У серпні 2019 року на **Тайвані** оголосили, що ресторанам в універмагах, торгових центрах та гіпермаркетах більше не дозволятимуть пропонувати одноразовий столовий посуд відвідувачам. Ця заборона охопила 150 гіпермаркетів, 180 універмагів та торгових центрів.

У січні 2019 року в місті **Берклі**, штат **Каліфорнія**, було прийнято постанову, що вимагає, аби ресторани та кафе надавали своїм відвідувачам лише посуд багаторазового використання.

Доступні варіанти систем багаторазового використання

Традиційні системи повторного використання пропонують прості рішення для заміни одноразових пластикових столових приборів, мішалок, соломинок та тарілок. Вони можуть бути замінені на звичні нам прибори багаторазового використання, зазвичай виготовлені з нержавіючої сталі або кераміки.

⁷ Sticks to attach to and support balloons, except balloons for industrial or other professional uses and applications (including their mechanisms), that are not distributed to consumers.
⁸ Cotton-bud sticks and straws falling within the scope of Council Directive 90/385/EEC or Council Directive 93/42/EEC.

⁹ Recital 2 highlights that "this Directive promotes circular approaches that prioritise sustainable non-toxic reusable products and reuse systems over single-use products, aiming first and foremost at a reduction of waste generated." Recital 14 also emphasises that "Member States should encourage the use of products that are suitable for multiple use and that are, after having become waste, suitable for preparing for reuse and recycling."

Для споживання в дорозі, в тому числі на заходах і фестивалях на свіжому повітрі, можуть бути встановлені схеми повернення депозитів (СПД) для столових приборів багаторазового використання, тарілок, контейнерів для їжі та стаканів. Крім того, споживачів можна заохочувати приносити власні столові прибори для повторного використання, харчові контейнери та чашки за допомогою економічних стимулів, зокрема знижок. Вже існує багато ідей по всій Європі та за її межами для полегшення використання систем багаторазової доставки для продуктів харчування та напоїв, і ці ініціативи необхідно просувати та підтримувати.

Приклади передового досвіду багаторазовості «на ходу»

ReCircle – у Швейцарії (а останнім часом і у Німеччині) створили СПД для харчових контейнерів у 800 ресторанах-партнерах. Вони також представили два варіанти столових приборів: ложка, ніж і виделка в одному виробі («виделка-ложка-ніж») та поліпропіленовий набір багаторазових ножа, виделки та ложки, які з'єднуються разом для легкого транспортування («Smart to Go»).

LessMess – у Великобританії, випробували СПД, роздаючи тарілки та столові прибори для багаторазового використання під час проведення масових заходів. Багаторазові тарілки надавалися в оренду всім організаторам харчування. Люди вносили депозит за тарілку/столові прибори, купуючи страву, і отримували його назад після повернення предметів до пункту збору.

Заборона на оксорозкладні пластикові вироби

Директива ПОВ передбачає заборону (з липня 2021 року) всієї продукції (не тільки пластикові вироби одноразового використання), виготовлені з оксорозкладаного пластику. Оксорозкладний пластик – це звичайний полімер (наприклад, поліетилен низької густини (ПНГ)) з доданими хімічними речовинами (включно з важкими металами) для прискорення окислення та фрагментація матеріалу під впливом УФ-світла та/або тепла та кисню.

Незважаючи на те, що вони представлені та продаються як біологічно розкладні, багато даних свідчать про те, що насправді оксорозкладний пластик просто розпадається на невеликі фрагменти та сприяє шкідливому забрудненню мікропластиком.¹⁰ Зацікавлені сторони, включно з виробниками пластикових упаковок, погоджуються з тим, що

така продукція має зникнути з ринку.

Стаття 4 – Зменшення споживання

Директива ПОВ вимагає від держав-членів «вжити необхідні заходи для досягнення масштабного та постійного скорочення споживання» харчових контейнерів та стаканчиків для напоїв (та кришок для них). Відповідно до Директиви, «ці заходи повинні сприяти вимірюваному кількісному скороченню споживанню ... до 2026 року у порівнянні з 2022 роком.»

Директива визначає, що держави-члени ЄС можуть застосувати такі заходи для досягнення скорочення споживання:

- Національні цілі скорочення споживання.
- Заходи, які гарантують, що альтернативи багаторазового використання пластикових стаканчиків та контейнерів для харчових продуктів будуть доступні на місці продажу кінцевому споживачу.
- Економічні інструменти: забезпечення відсутності безкоштовного надання товарів з одноразового пластику кінцевому споживачу в точці продажу.
- Маркетингові обмеження для забезпечення того, щоб одноразові пластикові стаканчики та контейнери були замінені альтернативними, які можуть бути використані повторно або не містять пластику.

Держави-члени можуть обирати заходи, які варто запровадити у своїй країні, відповідно до конкретного національного контексту. Поєднання цих та інших заходів, ймовірно, буде найбільш ефективним для досягнення значних скорочень. У наступних розділах представлені деякі найперспективніші заходи, хоча особливості залежать від місцевих умов.

Кінцевою метою є повна заборона склянок та контейнерів одноразового використання для абсолютного усунення негативних наслідків від використання предметів. Сюди входять склянки та харчові контейнери, виготовлені зі звичайних пластикових матеріалів, з біологічних, компостуючих чи композитних одноразових матеріалів. Поступове скорочення споживання, яке здійснюватиметься упродовж наступного десятиліття, повинне супроводжуватися побудовою систем багаторазового використання для того, щоб бути готовими до подальшої тотальної заборони.

Цілі скорочення споживання

До 2020 року уряди повинні встановити базові межі для споживання склянок та харчових контейнерів, що дозволить оцінити досягнення щодо скорочення до 2026 року.

Ми підтримуємо встановлення таких обов'язкових цілей: зниження рівня споживання на 50% до 2025 року та зниження на 80% до 2030 року. Надання даних Комісії про вжиті заходи та продукцію, що випускаються на ринок, у щорічні звіти держав-членів, дозволить регулярно перевіряти споживання там, де це необхідно. Також можуть бути вжиті додаткові заходи. Замість чіткої мети досягнення «масштабного скорочення», кількісні цілі мають перевагу в уточненні типів необхідних заходів та ступеня їх виконання, а також забезпечення простого, чіткого моніторингу та звітності. Цілі скорочення на 50% до 2025 року та 80% до 2030 року відповідають оцінці впливу,¹¹ яка супроводжує пропозицію Комісії щодо Директиви про пластик одноразового використання та обладнання для риболовлі, і аналогічні тим, які встановлені в the Plastic Bag Directive.¹²

Досягнення чітких та обов'язкових кількісних цілей створює більшу впевненість для інвесторів та розвиток нової бізнес-моделі. За відсутності таких цілей, як правило, бізнес сумніватиметься, що може спричинити недовіру до інвестицій у цій галузі та перешкоду для створення довгострокових зелених робочих місць.

Громадяни Європейського Союзу позитивно відреагували на скорочення використання одноразових пластикових пакетів і вимагають рішучих заходів проти забруднення пластиком. У 2017 році 87% громадян ЄС відзначили стурбованість впливом пластику на навколишнє середовище, тоді як 74% були стурбовані його впливом на здоров'я.¹³

Цілі, які варто використовувати паралельно

Для підвищення ефективності встановлення кількісних цілей скорочення, це повинно супроводжуватися цілями повторного використання. Дійсно, скорочення одноразових пластикових виробів (особливо склянок та контейнерів для продуктів) має

супроводжуватися збільшенням кількості альтернатив багаторазового використання.

Скорочення споживання одноразового пластику повинно сприяти не його заміні предметами одноразового використання, але з інших матеріалів, а, більшому використанню версій цих предметів для багаторазового використання. У положеннях 2 та 14 чітко зазначено, що вироби та системи багаторазового використання повинні мати пріоритет над продуктами одноразового використання, незалежно від використовуваного матеріалу. Обов'язкове встановлення РВВ для упаковки сприятиме визначенню та моніторингу цілей для повторного використання.

Приклад цілей повторного використання в законодавстві

Місцевий закон 2018 року¹⁴ в Наваррі (Іспанія) вимагає від підприємств у готельному, роздрібному та ресторанному господарствах до 2028 року подавати 80% пива, 70% безалкогольних напоїв та 40% води в контейнерах багаторазового використання. До цього ж року 15% контейнерів для напоїв, що продаються в магазинах, повинні бути багаторазовими. Нещодавно Балеарські острови встановили подібні вимоги з терміном до 2030 року.¹⁵

Цілі для інших продуктів

Rethink Plastic наполегливо рекомендує країнам встановлювати кількісні цілі щодо зменшення та повторного використання інших пластикових виробів одноразового використання, на які поширюється Директива та за її межами. Реформа Директиви щодо упаковки та відходів упаковки 2018 року¹⁶ зобов'язує держав-членів вжити заходів щодо збільшення частки багаторазової упаковки, розміщеної на ринку, а також систем повторного використання тари. Пов'язані заходи включають «встановлення мінімального відсотка багаторазової упаковки, розміщеної на ринку щороку для кожного потоку упаковки.»

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/single-use_plastics_impact_assessment.pdf

¹² The targets of 90 bags per inhabitant by the end of 2019 and 40 bags per person by the end of 2025 are equivalent to a 50% reduction in a four-year timeframe and 80% in a 10-year timeframe, compared to the 198 bags consumed by European inhabitants when the legislation was adopted. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32015L0720>

¹³ Flash Eurobarometer 388, 2014.

¹⁴ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2018/BOE-A-2018-8953-consolidado.pdf>

¹⁵ <https://www.boe.es/eli/es-ib/l/2019/02/19/8>

¹⁶ Article 5 of Directive (EU) 2018/852 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive 94/62/EC on packaging and packaging waste. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0852>

Цілі щодо зменшення споживання будуть особливо спрямовані на контейнери для напоїв, пакети, упаковки та вологі серветки, а також допоможуть розширити наявні альтернативи.

Ринкові обмеження в конкретних місцях чи секторах

Одним із найшвидших та найефективніших способів зменшити споживання склянок та харчових контейнерів є розміщення обмежень у певних місцях чи секторах з великим обсягом, наприклад, заборона споживання на місці в індустрії гостинності та екологічна політика щодо державних закупівель у громадських будівлях, адміністраціях та під час проведення подій. Це цілком відповідало б обґрунтуванню Директиви ПОВ, яка забороняє пластикові вироби одноразового використання, при цьому альтернативи є широко доступними.

Законодавство Бельгії забороняє одноразові склянки, бляшанки та пляшки під час проведення публічних заходів

У 2019 році у бельгійському регіоні Фландрія було ухвалено закон,¹⁷ що забороняє місцевим органам влади подавати напої в одноразових склянках (незалежно від матеріалу), банки та ПЕТ-пляшки на робочому місці та під час громадських заходів. Ця заборона так само стосується і муніципальних заходів, таких як шкільні вечірки, ярмарки місцевих громад та фестивалі, якщо організатори не можуть забезпечити роздільне збирання та переробку щонайменше 90% цих предметів (95% до 2022 року).

Економічне стимулювання та інші заходи

Економічні стимули можуть зіграти велику роль у зменшенні споживання пластику одноразового використання. Встановлення мита або податку на пластикові пакети призвело до значного скорочення в країнах, які застосовували такі заходи широко, ґрунтовно та з потужними кампаніями з підвищення обізнаності. Наприклад, Ірландія досягла зниження на 90%, застосувавши збір за використання пластикового пакування в 2002 році.¹⁸ Податок також позитивно вплинув на навколишнє середовище, оскільки пластикові пакети становили 0,13% забруднення сміттям в 2015 році у порівнянні з 5% у 2001 році. Заборгованість також генерувала 200 млн. євро за 12 років, при цьому доходи спрямовувались на екологічні проекти, що управляються екологічним фондом.¹⁹

Подібні збори починають встановлюватись для склянок, і їх тепер потрібно збільшити. Також можуть стягуватись збори за харчові контейнери, щоб стимулювати споживачів повторно використовувати, приносити з дому та користуватись СПД. Знижки для споживачів, які приносять власні чашки або контейнери, також є хорошим стимулом для переходу до рішення багаторазового використання. Кафе та ресторани, які почали провадити таку політику, повідомляють про позитивну реакцію споживачів. Опитування в ЄС у 2017 році встановило, що 61% респондентів вважають, що споживачі повинні сплачувати доплату за одноразові пластикові вироби.

Податок на пластик²⁰

Податки можуть відігравати важливу роль у переформуванні дій населення, зменшенні виробництва та споживання товарів. Податок може стягуватися в різних частинах ланцюга виробництва, переробки, споживання та відходів, залежно від основної мети податку.

Єдиної проблеми з пластиком не існує, оскільки ланцюг є довгим і складним. На практиці «податок на пластик» може бути фактично набором податків, кожен з яких покликаний викликати певну поведінкову відповідь у частині ланцюга, включаючи виробників та споживачів.

Будь-який податок повинен бути цільовим, ефективним, справедливим, прогресивним, прозорим і базуватися на принципі «забруднювач платить».

Хоча знижки можуть сприяти збільшенню багаторазового використання, СПД є більш ефективним засобом залучення людей та підвищення кваліфікації для повторного використання. Як і для пляшок, СПД може використовуватись для склянок та контейнерів для їжі, при цьому споживач платить за тару. Потім депозит повертається після її повернення у визначене місце.

¹⁷ <https://www.vlaanderen.be/nbwa-news-message-document/document/090135578027434e>

¹⁸ Convery and McDonnell, 2007.

¹⁹ Anastasio and Nix, 2016.

²⁰ More information on the issue of taxing plastic can be found in the Rethink Plastic Alliance report "The Price is right...or is it?" Available at: http://zerowasteurope.eu/wp-content/uploads/2018/09/PlasticsTax_FINAL.pdf

СПД для склянок і харчових контейнерів

ReCup — це СПД для склянок для кави, який був створений у Німеччині в 2016 році. На сьогодні він має понад 2700 постачальників-партнерів у понад 450 містах, кожен з яких вказаний у спеціальному додатку та веб-сайті. Споживачі сплачують депозит у розмірі 1 євро за багаторазовий поліпропіленовий стаканчик трьох об'ємів (200мл, 300мл або 400мл), який повертається при його поверненні (для миття) одному з партнерів-постачальників.

Deliveround

Разом із містом Хассельт (Бельгія) та службою доставки продуктів Deliveroo, NGO Recycling Network Benelux, що працює над круговим рішенням доставки страв у харчових контейнерах багаторазового використання. Дослідження фокусується на тому, як створити ефективну та конкурентоспроможну систему, яка потім буде протестована в Хассельті.

ЕСОВОХ — СПД для харчових контейнерів, створений у Люксембурзі та має близько 100 ресторанів, що беруть участь у його реалізації. ЕСОВОХ виготовляється з рециркулюючого полібутилентерефталату (ПБТ) і випускається у двох розмірах (500 мл та 1 л). Столові прибори для багаторазового використання також надаються як варіант.

Тіффінові контейнери — «судочки» вперше були використані в Мумбаї (Індія), а тепер 200 000 страв щодня постачаються в судочках з нержавіючої сталі для багаторазового використання. Ця система була привезена до Бельгії, де понад 1000 членів «Тіффіну» щорічно економлять 1,5 т відходів харчової упаковки та 20 000 євро на придбанні одноразових контейнерів. Великобританія також почала використовувати систему Тіффіна.

МИ ЗАКЛИКАЄМО УРЯД:

- Повністю застосувати обмеження на ринку до одноразових пластикових вушних паличок, столових приборів, тарілок, мішалок, повітряних кульок та одноразових склянок зі спіненого полістиролу, контейнерів для напоїв та харчових контейнерів.
- Для пластикових склянок та харчових контейнерів одноразового використання встановити обов'язкові цілі на 50% зменшення споживання до 2025 року та на 80% до 2030 року з можливою метою повної заборони на ринку.
- Встановити ринкові обмеження для харчових контейнерів та склянок у конкретних секторах (наприклад, готельній індустрії) та місцях/подіях (наприклад, публічних заходах) для досягнення цілей скорочення.
- Встановити обов'язкові кількісні цілі повторного використання для досягнення цілей скорочення споживання.
- Встановити цілі зменшення споживання для інших пластикових виробів одноразового використання.

Багаторазовість та здоров'я

Гігієнічні вимоги

Споживачі можуть мати неправильне уявлення про ризику порушення гігієни (в основному, дбаючи лише про бактеріологічну складову), пов'язані з повторним використанням, і ці проблеми необхідно вирішити через схеми повторного використання.

Високоякісні мийні засоби та правильно розроблені системи транспортування та зберігання, як доведено, відповідають вимогам охорони здоров'я у випадку багатьох усталених систем повторного використання, в тому числі для продуктів високого ризику, таких як молоко. Реальність така, що посуд багаторазового використання є буденністю для клієнтів у ресторанах та інших публічних місцях, не маючи таких гігієнічних проблем.

Можливі юридичні бар'єри на шляху використання та збільшення масштабів використання багаторазових альтернатив (у тому числі принесених з собою) необхідно виключити.

Дизайн без токсинів

Зростає занепокоєння щодо впливу на здоров'я шкідливих хімічних речовин (наприклад, ті, що порушують роботу ендокринної системи), що потрапляють з пластику в їжу, напої та навколишнє середовище, зокрема, з пластикової упаковки одноразового використання.

Більш інертні матеріали для багаторазового використання, такі як нержавіюча сталь і скло, не знижують впливу проблемних речовин на споживачів. Незалежно від того, одноразовий пластик, багаторазовий пластик чи інший матеріал, процес розробки та кінцевий продукт повинні бути без шкідливих хімічних речовин.

У пріоритеті відмова від речовин, класифікованих як небезпечні відповідно до Регламенту (ЄС) 1272/2008 (Регламент про класифікацію, маркування та упаковку (CLP)), або визначені як речовини, що викликають особливе занепокоєння (SVHCs) відповідно до Регламенту (ЄС) 1907 / 2006 р. (Регламент щодо реєстрації, оцінки, дозволу та обмеження хімічних речовин (REACH)) або ті, що є у переліку «SIN list».²¹

²¹ The SIN list is explained at: <https://chemsec.org/sin-list/>

РОЗРОБКА ПРОДУКЦІЇ ТА СИСТЕМ

Схеми розширеної відповідальності виробників

Добре розроблені схеми розширеної відповідальності виробників (РВВ) з міцною модуляцією штрафів, можуть бути ефективними інструментами для системних змін щодо планування та розробки продукції. Нав'язуючи виробникам соціальну відповідальність та відповідальність за навколишнє середовище, створюється стимул для переосмислення дизайну продукції так, щоб мінімізувати її вплив протягом існування. Принцип «забруднювач платить» має фундаментальне значення в європейському законі, який викладений в Статті 191(2) Договору про функціонування Європейського Союзу (TFEU). Також 94% європейських громадян вважають, що великі забруднювачі мають бути відповідальними за шкоду, що вони спричиняють, для навколишнього середовища. З них, 65% з твердженням «повністю погоджуються».²²

Схеми РВВ, як правило, зосереджуються на витратах при закінченні терміну експлуатації, тобто на утилізації та переробці, які пов'язані з грошовим

збором. Це повинно заохочувати компанії підвищувати ефективність зусиль щодо запобігання відходів та кругового дизайну, розробляючи продукти та системи, які зменшують кількість викинутих предметів (наприклад, систем багаторазового використання), та створення більш ефективних схем збору (наприклад, СПД).

Існують екологічні та соціальні ризики на кожному етапі життєвого циклу продукції — від пошуку ресурсів, дизайну, до виробництва, розповсюдження та продажу. Це зафіксовано у визначенні СПД Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD) як «концепції про те, що виробники та імпортери продукції повинні нести значну ступінь відповідальності за вплив їхньої продукції на довкілля протягом усього життєвого циклу продукції, включаючи наслідки, пов'язані з підбором матеріалів для продукції, наслідки від самого виробничого процесу, а також наслідки від використання та утилізації продукції».²³ Таким чином, схеми РВВ не повинні обмежуватися покриттям витрат лише при закінченні терміну експлуатації товарів.

Пластикова криза — не сміттєва проблема

Недавні викриття щодо торгівлі пластиковими відходами підтвердили, що відповідальність за погану поведінку покладається в першу чергу на виробників, а не на споживачів. Дедалі більше випадків виявляють значну кількість пластикових відходів з Глобальної Півночі (включаючи відходи, зібрані окремо в сміттєві контейнери), що вивозяться на Глобальний Південь для «переробки». Дані свідчать про те, що вони ніколи не можуть реалізуватися повторно, а натомість закінчують своє життя на сміттєзвалищах або в навколишньому середовищі, де вони шкодять місцевим мешканцям на Глобальному Півдні.

Виробники пластику збільшили виробництво в 20 разів з 1964 року. Багато компаній, що виробляють споживчі товари щоденного попиту, заповнили супермаркети непотрібними, проблемними одноразовими упаковками та продуктами, не залишаючи альтернативи для споживачів. Ці компанії вирішили зробити свою продукцію одноразовою та часто непередбачуваною переробці, а споживачам не залишається іншого вибору, як викидати. В усьому світі, з усього створеного пластику лише 9% було перероблено.²⁴ Ті ж компанії часто використовують хімічні добавки, які можуть потрапляти в навколишнє середовище та в їжу.

На сьогоднішній день криза пластикового забруднення була охарактеризована як «проблема сміття», яку можна було б вирішити шляхом підвищення обізнаності населення про правильне поводження з відходами. Останніми роками спостерігаються маркетингові та комунікаційні кампанії, які закликають громадян підтримати прибирання, припинення засмічення та переробку. Це відвертає увагу як від справжньої проблеми, так і від реальних рішень, починаючи зі скорочення виробництва, споживання та перепроектування продукції, що головним чином лежить на виробниках, інвесторах та особах, які ухвалюють рішення.

Занадто довго громадяни Європи та всього світу, особливо на Глобальному Півдні, несли основну відповідальність за забруднення, яке вони не створювали. Зараз зрозуміло, що криза забруднення пластиком не є проблемою засмічення. Усі, хто ухвалюють рішення, громадяни та компанії відповідальні за неї.

22 Eurobarometer 748.

23 OECD, Group on Pollution Prevention and Control: Extended and Shared Producer Responsibility – Phase 2: FRAME WORK REPORT, 1998. Available at: [https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=env/epoc/ppc\(97\)20/rev2](https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=env/epoc/ppc(97)20/rev2)

24 Geyer, R., Jambeck, J. and Law, K., Production, use, and fate of all plastics ever made. Science Advances, 2017. Available at : 3. e1700782. 10.1126/sciadv.1700782.

Розробка життєвого циклу може бути здійснена шляхом стимулювання відповідального вибору дизайну продукції, забезпечуючи при цьому покращення інфраструктури збору та утилізації, що сприятиме високому повторному використанню продуктів, компонентів та матеріалів. Цей регенеративний підхід (безвідходне виробництво) наблизить країни до досягнення економіки з нульовими відходами.

РВВ лежить в основі імплементації Директиви ПОВ, і ці схеми повинні бути створені так, щоб максимізувати їх трансформаційний потенціал. Особливе значення має екомодуляція зборів, коли виробники сплачують податки відповідно до цілого ряду критеріїв розробки продукту, які можуть мати

потенційний вплив на життєвий цикл товару (наприклад, токсичність, довговічність, повторне використання, ремонтпридатність).

Положення РВВ відповідно до Директиви ПОВ

Схеми РВВ щодо пластикових виробів одноразового використання поділяються на **три групи** відповідно до охопленої продукції. Вони мають бути встановлені до кінця 2024 року (за винятком тютюнових виробів, які мають вийти на початок 2023 року). Аналогічно, держави-члени забезпечують, як мінімум, що виробники цих продуктів покривають наступні витрати, показані в таблиці 2, відповідно до кожної групи.

ГРУПА 1 ²⁵	ГРУПА 2	ГРУПА 3
<p>ПРОДУКТИ</p> <p>Харчові контейнери</p> <p>Пакети та обгортки</p> <p>Ємності для напоїв місткістю до трьох літрів</p> <p>Легкі поліетиленові пакети</p> <p>Склянки для напоїв</p>	<p>ПРОДУКТИ</p> <p>Вологі серветки²⁶</p> <p>Повітряні кульки²⁷</p>	<p>ПРОДУКТИ</p> <p>Тютюнові вироби з фільтрами та фільтри, що продаються окремо для використання в поєднанні з тютюновими виробами</p>
<p>ВАРТІСТЬ</p> <p>Заходи з підвищення обізнаності</p> <p>Очищення, транспортування та відсортовування сміття від цих продуктів</p> <p>Збір відходів, транспортування та обробка цих продуктів, що відкидаються в системи громадського збору, включаючи інфраструктуру та її експлуатацію</p>	<p>ВАРТІСТЬ</p> <p>Заходи з підвищення обізнаності</p> <p>Очищення, транспортування та відсортовування сміття від цих продуктів</p> <p>Збір даних та звітування</p>	<p>ВАРТІСТЬ</p> <p>Заходи з підвищення обізнаності</p> <p>Очищення, транспортування та відсортовування сміття від цих продуктів</p> <p>Збір даних та звітування</p> <p>Збір відходів, транспортування та обробка цих продуктів, що відкидаються в системи громадського збору, включаючи інфраструктуру та її експлуатацію</p>

²⁵ Packaging is already covered by the EU Packaging and Packaging Waste Directive - these are additional measures.

²⁶ With the exception of industrial wipes (i.e. just pre-wetted personal care and domestic wipes).

²⁷ With the exception of those used for industrial or professional applications.

Вимоги РВВ застосовуються також до композитних матеріалів, наприклад, паперові склянки з пластиковою підкладкою Tetrapak. Тому ми рекомендуємо РВВ також включати бляшанки для напоїв, оскільки вони містять пластиковий шар. Бляшанки — це контейнери для напоїв одноразового використання, якими часто забруднюють навколишнє середовище, тому включення їх до схем РВВ принесе користь навколишньому середовищу, а також забезпечить рівні умови між компаніями, що продають напої в банках, і тими, що продають напої у пляшках.

Це також перешкоджає простому переходу від невеликих пляшок одноразового використання до банок, які також мають значний вплив на навколишнє середовище.

Впровадження схем РВВ

Заходи, встановлені згідно з Директивою ПОВ, застосовуються на додаток до вимог, встановлених Директивою про основи управління відходами (WFD) (Директива 2008/98/ЄС). Усі схеми РВВ повинні бути створені у відповідності зі статтями 8 та 8а WFD.

Мінімальні вимоги до схем РВВ

Статті 8 та 8а WFD встановлюють мінімальні вимоги для дотримання державами-членами під час створення схем РВВ на національному рівні, а також для виробників та всіх суб'єктів, що беруть участь у впровадженні схем РВВ, для продуктів.

Держави-члени повинні гарантувати, що кожен із перерахованих нижче аспектів є інтегрованим до їхньої національної схеми РВВ:

Структура/логістика:

- Прозорість: чіткі рольові обов'язки всіх учасників.
- Цілі: встановлення поведінки з відходами, якісні або кількісні цілі.
- Створення системи звітності.
- Рівне ставлення до виробників, незалежно від їх розміру тощо.
- Інформація про заходи щодо запобігання та повторного використання відходів повинна бути надана «власникам відходів».
- Моніторинг та правозастосування повинні бути адекватними.
- Включення: регулярний діалог між відповідними зацікавленими сторонами (наприклад, місцевою владою та громадянським суспільством).

Зобов'язання виробників та їх відповідальність за організацію виробництва:

- Продукти/матеріали, охоплені схемами РВВ, є чітко визначеними.
- Географічні райони, на які поширюються схеми РВВ, є чітко визначеними.
- Відповідна наявність систем збору відходів, що надаються виробником у межах його географічного району за схемами РВВ.
- Виробник забезпечує відповідні фінансові та організаційні засоби.
- Виробник запроваджує відповідні механізми контролю для перевірки фінансового управління схемою РВВ, а також якості зібраних даних.
- Інформація про схеми РВВ виробники публічно оприлюднюють, включаючи досягнення цілей, право власності та членство (у разі колективних схем), фінансові внески та процедури поведінки з відходами.

Мінімальні вимоги РВВ (фінансові):

- Схеми РВВ повинні:
- Покрити витрати на роздільне збирання та подальше транспортування і обробку відходів.
- Покрити витрати на поширення та обмін інформацією.
- Покрити витрати на збір даних.
- Встановлювати витрати прозорим чином між зацікавленими суб'єктами.

Кроки до ефективних схем РВВ у всьому ЄС

Продукти, про які йдеться в Директиві ПОВ, були обрані через їх особливо негативний вплив на навколишнє середовище. Тому для держав-членів дуже важливо встановити схеми РВВ набагато раніше, ніж було визначено граничним терміном — 2024 рік. Ми рекомендуємо встановити такі схеми до кінця періоду транспозиції (липень 2021 рік). Держави-члени повинні забезпечити ефективне створення програм РВВ, що означає включення трьох ключових факторів, які викладені нижче.

1. Обов'язковий та незалежний аудит:

Директива ПОВ встановлює, що схеми РВВ для груп 1 та 2 можуть бути запроваджені шляхом добровільних угод з виробниками / секторами. Однак добровільні угоди загрожують недостатньому застосуванню або послабленню мінімальних вимог, встановлених статтею 8а WFD. Минулий досвід свідчить, що подібні домовленості не призводять до результатів, необхідних для скорочення пластикових відходів.

Необхідно повністю уникати самомоніторингу промисловості. Замість цього, держави-члени повинні включати аудит сторонніх організацій у схеми відповідності для забезпечення повної прозорості діяльності та звітності. Вони повинні щорічно перевірятися незалежними аудиторами. Особи, які мають контролювати, повинні мати достатньо ресурсів, щоб всебічно виконувати роль. У період 2017–2018 років, Агентство з навколишнього середовища у Великобританії здійснювало візити лише до 1,4% акредитованих англійських переробників та експортерів через недостатність ресурсів.²⁸

2. Екомодуляція штрафів: Модуляція штрафів є важливою для стимулювання кращого дизайну продукту. Це може сприяти абсолютному зменшенню пластику, переходу до моделей багаторазового використання та поступовому припиненню застосування небезпечних речовин у пластику. Грошова комісія має бути достатньо різноманітною за диференційною шкалою, щоб забезпечити чіткий стимул, який підказує аналіз вартості та вигоди на користь скорочення

(наприклад, перешкоджаючи надмірному пакуванню), повторного використання продуктів, що не містять небезпечних хімікатів, та варіантів дизайну упаковки, що підлягає переробці.

Нещодавній перегляд WFD визначає можливість впровадження модуляції штрафів на основі екологічних показників продуктів (відомих як еко-модуляція). Європейська Комісія повинна підготувати керівні принципи щодо встановлення критеріїв модуляції відповідно до статті 8а (4) WFD.²⁹ Хоча еко-модуляція вже існує у кількох країнах, вона не розкриває свого повного потенціалу для підтримки циркулярності. У рамках існуючих в ЄС систем РВВ, повторне використання, переробка та інші форми відновлення мають однаковий режим, що не відображає цілей ні кругової економіки, ні ієрархії відходів. Зараз у держав-членів є важлива можливість підтвердити ієрархію відходів за допомогою впровадження нових схем РВВ.

Наприклад, з 2020 року Франція запровадить специфічну екомодуляцію, пов'язану зі «сформованістю потоку переробки», щоб врахувати, чи підлягає переробці пластикова упаковка. Це означає, що пластикова упаковка, яка технічно переробляється, але ще не має сформованого потоку для переробки, вимагатиме більш високої плати (ніж, наприклад, ПЕТ-пляшки).

Наразі Європейська Комісія розробляє вказівки щодо плати за екомодуляцію для схем РВВ (стаття 8 (5) WFD),³⁰ паралельно зі своєю роботою з перегляду суттєвих вимог до упаковки відповідно до Директиви щодо пакування та відходів пакування (тобто мінімальних вимог, згідно з якими тип упаковки можна розмістити на ринку ЄС).

Екомодуляція визнає, що повторне використання — це найефективніший внутрішній цикл, зберігаючи всю цінність матеріалів, і, таким чином, може стати рушійною силою для підтримки багаторазової упаковки.³¹ Систематична підтримка повторного використання за допомогою систем РВВ також допоможе державам-членам генерувати досягнення повторного використання, які є обов'язковими в межах WFD.³²

²⁸ <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2018/07/The-packaging-recycling-obligations.pdf>

²⁹ In the case of collective fulfilment of EPR obligations, these are modulated, where possible, for individual products or groups of similar products, by taking into account their durability, reparability, reusability, recyclability and the presence of hazardous substances. This lifecycle approach is aligned with the requirements set by relevant Union law and is based, where available, on harmonised criteria to ensure smooth functioning of the internal market.

³⁰ The Commission shall publish guidelines, in consultation with Member States, on cross-border cooperation concerning extended producer responsibility schemes and on the modulation of financial contributions referred to in point (b) of Article 8a(4). Where necessary to avoid distortion of the internal market, the Commission may adopt implementing acts in order to lay down criteria with a view to the uniform application of point (b) of Article 8a(4), but excluding any precise determination of the level of the contributions.

³¹ https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/New-Plastics-Economy_Catalysing-Action_13-1-17.pdf

³² Article 9 of Directive (EU) 2018/851 of 30 May 2018 amending Directive 2008/98/EC on waste.

Фактори, які необхідно враховувати під час розробки екомодуляційних систем, особливо для повторного використання та запобігання відходів:

- Пріоритет запобіганню утворення відходів та надання переваги багаторазовій упаковці.
- Прозорість щодо хімічного складу пакувальних виробів.
- Матеріали, що не містять речовин, класифікованих як небезпечні відповідно до Регламенту (ЄС) 1272/2008 (Регламент про класифікацію, маркування та упаковку (CLP)), або речовин, що викликають особливе занепокоєння (SVHC) відповідно до Регламенту (ЄС) 1907/2006 (Реєстрація, Положення про оцінку, дозвіл та обмеження хімічних речовин (REACH)) або які є у переліку «SIN list».³³
- Пошук сталих матеріалів для пакування на основі верифікованої схеми сертифікації (наприклад, Рада з лісового нагляду (FSC) для упаковки з деревини).
- Наявність СПД або відповідної системи збору для товарів, призначених для повторного використання.
- Стороння перевірка на відповідність основним вимогам.
- Доступ громадськості до інфраструктури утилізації (наприклад, коли 100% населення має доступ до збору).

Плата повинна бути за одиницю, а не за тоннаж. Тоннажні виплати створюють стимул для виробників зменшити вагу упаковки, але це може призвести до переходу до гнучкості, що набагато важче механічно переробити. Приклади з Європи показують, що структура плати на основі ваги призвела до зосередження уваги на легкій вазі, наданню переваги легшим, але менш придатним до переробки матеріалами.³⁴ Так було у Швеції, де упаковка схем РВВ призвела до зниження на 50% середньої ваги упаковки. Це пояснюється збільшенням використання важко перероблюваних пластикових ламінатів. Грошові комісії за одиницю використовуються у французькій схемі РВВ, яка зараз розглядає особливу модуляцію, коли споживач може придбати окремо одиницю продукції. Наприклад, для напоїв, які продаються в пачках, але їх можна розділити, наприклад, кожна пляшка представляє одну одиницю.³⁵

Доходи від систем РВВ слід інвестувати у: 1) покриття витрат на збір, обробку та прибирання (включаючи сміття); та 2) створення «Фонду змін» для підтримки переходу до циркулярності та пріоритетності у повторному використанні та попередженні відходів. Інвестування плати за РВВ не повинно призводити до блокування споживання неефективних продуктів одноразового використання.

3. Покриття витрат: РВВ заходи повинні враховувати вплив продуктів протягом їхнього життєвого циклу, включаючи, але не обмежуючись ними, витрати на закінчення терміну експлуатації. Початкові витрати, пов'язані з вибором дизайну та виробництвом, можна вирішити, застосувавши найкращу практику сталого розвитку у всьому ланцюзі поставок. Вони можуть пов'язуватися зі сталим лісовим господарством, посиленням ролі вторинної переробки, забезпеченням передового досвіду запобігання втратам гранул перед початком виробництва та заохочення використання відновлюваної енергії у виробництві тари. Відповідно до ієрархії відходів, зменшення використання первинних матеріалів, паралельно з розробкою для можливості повторного використання, може розглядатися як найефективніший інструмент для послаблення цих первинних ризиків.

Зобов'язання виробників повністю оплачувати витрати на закінчення терміну експлуатації створює вирішальний стимул для компаній переробляти свою продукцію з урахуванням циркулярності, що спонукає до розвитку стійких бізнес-моделей, що передбачають створення систем повторного використання. Витрати на закінчення терміну експлуатації можуть відрізнитися від витрат, пов'язаних із продуктами, зібраними за допомогою офіційних служб збору для вивезення (сміттєзвалища, переробка, спалювання тощо), та витратами на очищення, пов'язаними з потраплянням у природне середовище (засмічення, втрати під час збору).

Покладання відповідальності за переробку матеріалів на виробників спонукатиме їх до співпраці з муніципалітетами для забезпечення збору їхньої продукції. Нині ці витрати покриваються

³³ The SIN list is explained at: <https://chemsec.org/sin-list/>

³⁴ nsitute for European Environmental Policy, EPR in the EU Plastics Strategy and the Circular Economy: A focus on plastic packaging, 2017. Available at: <https://ieep.eu/uploads/articles/attachments/9665f5ea-4f6d-43d4-8193-454e1ce8ddfe/EPR%20and%20plastics%20report%20IEEP%2019%20Dec%202017%20final%20rev.pdf?v=63680919827>

³⁵ CITEO, Rates for packaging recycling, 2018. Available at:

https://www.citeo.com/sites/default/files/inside_wysiwyg_files/Rate%20table%202018%20packaging%20english%20february%202018.PDF

³⁶ Mouat, J., Lopez Lozano, R. and Bateson, H. Economic Impacts of Marine Litter [report], KIMO, 2010. Available at: http://www.kimointernational.org/wp/wp-content/uploads/2017/09/KIMO_Economic-Impacts-of-Marine-Litter.pdf

місцевими органами влади, приватними закладами (зі сфери туризму та рибальство) та представниками громадськості. Муніципалітети Великої Британії витрачають приблизно 18 мільйонів євро щорічно на очищення пляжів від сміття, тоді як муніципалітети в Нідерландах та Бельгії витрачають на це близько 10,4 мільйонів євро на рік.³⁶ Крім того, необхідно враховувати витрати на конкретну інфраструктуру для збору відходів після споживання. Наприклад, відповідні посудини для відходів від тютюнових виробів біля загальних сміттєвих точок збору.

Плата за РВВ повинна використовуватися не для фінансування неефективних систем збору та переробки відходів, а для підтримки повного переходу від упаковки одноразового використання до рішень для багаторазового використання, гарантуючи, що вся тара, розміщена на ринку, є частиною кругової та безвідходної економіки. Для того, щоб створити справді кругову економіку, потрібно надавати перевагу упаковці, яку можна перероблювати в системі закритого циклу на товар того ж типу (наприклад, харчовий ПЕТ в харчовий ПЕТ), а не на матеріали нижчої вартості (наприклад, для виготовлення лавок в парках). Зберігання сміття на сміттєзвалищах чи спалювання його вважають

неприйнятними рішеннями, оскільки вони зберігають лінійні системи одноразового використання, замість того, щоб стимулювати використання пакування, розробленого для повторного використання.

Так само хімічна переробка та перетворення пластику на масло перешкоджають поширенню розробок для повторного використання. Таким чином, продовжується попит на складноперероблювану упаковку одноразового використання.⁴⁰

Інші фактори навколишнього середовища слід враховувати для формування досконаліших способів утилізації. Механічна переробка в закритих циклах є найоптимальнішою і передбачає багато можливих застосувань у майбутніх циклах.⁴¹ Хімічна переробка вимагає значного використання ресурсів: наприклад, метод гідролізу хімічної переробки (що включає реакцію ПЕТ з водою в кислому, лужному або нейтральному середовищах, що призводить до повної деполімеризації в її мономери) вимагає високих температур (200–250° C), високий тиск (1,4–2 МПа) і тривалий час для повної деполімеризації,⁴² а піроліз та газифікація потребують ще більш високих температур — до 1500° C.⁴³

Витрати на прибирання як частина програм РВВ

В Ірландії схеми РВВ не компенсують витрати на прибирання сміття або очищення вуличних смітників. Щорічно тут розміщується близько 100 000 тонн сміття та відходів, утилізацію яких оплачує місцева влада (тобто платники податків). Відповідно до Плану управління Дублінським сміттям на 2016–2018 рр., у Дубліні є 17 147 тонн сміття. Дублінська міська рада витрачає близько 20 мільйонів євро зі свого бюджету на його прибирання. У середньому — 1166 євро за тонну, тоді як інші виробники/бренди, які розміщують упаковку на ринку, платять збори у розмірі всього 89 євро за тонну за схемою РВВ Ірландії.

Згідно з дослідженням 2010 року, у Нідерландах, витрати на очищення сміття становлять 250 мільйонів євро на рік.³⁷ Муніципалітети та інші керівники громадських територій (переважно органи місцевої влади) разом оплачують 95,6% рахунків, що становить 239 млн євро. Усі ці витрати зрештою оплачуються платником податків.

Дослідження, проведене на замовлення Державного агентства з відходів Фландрії (OVAM), встановило, що витрати на очищення сміття у Фландрії, Бельгія зросли з 61 млн євро у 2013 році до 103 млн євро у 2015 році³⁸ (або 16 євро на громадянина Фламандії). Кількість сміття збільшилася на 40% між 2013 та 2015 роками і становила 24 411 тонн. Муніципалітети несуть найбільший фінансовий тягар (близько 176 млн євро, або 94% від загальної вартості), а решту сплачують фламандські агенції та адміністрація водних шляхів.

Однак пакувальна промисловість оплачує лише 2% витрат (2,125 млн. Євро) через Moimakers. За підрахунками, у 2018 році загальні витрати на прибирання сміття у Фландрії знову зросли до 164,2 млн євро.³⁹

37 Deloitte, Rapport kostenonderzoek zwerfafval Nederland, June 2010.

38 <https://www.apache.be/2017/04/05/zwerfvuil-en-sluikstort-kost-elke-vlaming-jaarlijks-29-euro/?sh=a3ed29f9d833aefe1a6cc-1558895614>

39 https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/Zwerfvuil_Studie_2015-DEF-1.pdf

40 See, for example: <https://www.edie.net/news/5/Tesco-to-trial-innovation-which-makes-all-plastics-recyclable-/>

41 Ellen MacArthur Foundation, The New Plastics Economy: Rethinking the future of plastics, 2016. Available at:

https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/dotcom/client_service/Sustainability/PDFs/The%20New%20Plastics%20Economy.ashx

42 Grigore, M. Methods of Recycling, Properties and Applications of Recycled Thermoplastic Polymers. Recycling 2017, 2, 2017, p. 24. doi:10.3390/recycling2040024.

43 Zero Waste Europe, El Dorado of chemical recycling, state of play and policy challenges, 2019. Available at: <https://zerowasteurope.eu/2019/08/press-release-el-dorado-of-chemical-recycling-state-of-play-and-policy-challenges/>

МИ ЗАКЛИКАЄМО УРЯДИ:

- Запровадити схеми РВВ до кінця періоду транспозиції (липень 2021 р.) та забезпечити їхнє ефективне функціонування шляхом:
- Встановлення схем переробки сміття відповідно до загальнообов'язкового національного законодавства, забезпечення мінімальних вимог, встановлених статтею 8 WFD;
- Ефективної екомодуляції штрафів (беручи до уваги кількість предметів, а не тоннаж), які гарантують, що РВВ стимулює кращу розробку продукції;
- Повного покриття витрат, беручи до уваги вплив продукції протягом усього життєвого циклу та гарантуючи, що виробники сплачуватимуть 100% витрат на прибирання.

Вимоги до розробки продукції

Стаття 6 Директиви ПОВ встановлює вимоги до контейнерів для напоїв та пляшок (місткістю до трьох літрів):

- До 2024 року: усі контейнери для напоїв повинні мати прикріплені кришки протягом всього періоду передбачуваного використання продукту.
- До 2025 року: ПЕТ-пляшки повинні складатися щонайменше з 25% матеріалу, що переробляється.
- До 2030 року контейнери для напоїв повинні складатися щонайменше з 30% матеріалу, що переробляється.

Сфера застосування

Директива ПОВ розрізняє контейнери для напоїв і пляшки для напоїв. Перші є більшими і включають ємності, що використовуються для утримання рідин. Сюди також належать композитні упаковки для напоїв.

Скляні та металеві контейнери для напоїв з кришками, які виготовлені з пластику, не підпадають під дію Директиви, і тому звільняються від цих вимог.

Закріплені корки

Кришки є одними з предметів, які найчастіше уникаються системами збору відходів і потрапляють у навколишнє середовище. Проблема могла б повністю вирішитися, якби кришка прикріплювалася до пляшки чи контейнеру під час використання (за умови, що працює система збору для пляшок та контейнерів для напоїв). Це один із прикладів, коли розумний дизайн продукту може сприяти припиненню забрудненню пластиком. Насправді, вже існує технологія прикріплення кришок до контейнерів для напоїв.⁴⁴

Європейська Комісія розробила проект запиту для Європейської організації зі стандартизації розробити необхідний узгоджений стандарт, щоб забезпечити прикріплення кришок до їх контейнера чи пляшки, без шкоди міцності, надійності чи безпеки закриття контейнерів. Запит на стандартизацію також повинен вимагати розробки узгоджених стандартів для кришок усіх контейнерів (не лише напоїв), щоб вони могли залишатися прикріпленими. Дані з очищення пляжів свідчать про те, що на європейських пляжах є багато кришок від пляшок з шампунем та кришок від контейнерів для їжі. Запит на стандартизацію дає хорошу можливість домогтися подальшої узгодженості дизайну та уникати кришок, що залишаються у навколишньому середовищі. Ми закликаємо представників держав-членів вимагати прикріплення кришок для всіх контейнерів під час майбутньої процедури ратифікації, що стосується запиту на стандартизацію.

Перероблені матеріали

Директива ПОВ встановлює мінімальний відсоток (30%) переробленого пластику в пляшках для напоїв до 2030 року.

Державам-членам рекомендується встановлювати більш високі цілі щодо вмісту перероблених матеріалів (понад 30%) та розширювати їх на інші продукти. Кілька компаній вже взяли на себе зобов'язання щодо збільшення цілей використання переробленого ними пластику.⁴⁵

Для різних видів продукції можуть бути встановлені різні цілі. Наприклад, пластикові пляшки можуть мати набагато вищий вміст переробленого матеріалу, оскільки ефективні інструменти (наприклад, СПД) можуть бути створені для отримання більшого обсягу якісних вторинних матеріалів для пластикових пляшок, включаючи переробку пляшок на пляшки.

Оскільки СПД стосуватиметься й інших продуктів (склянки для напоїв та харчових контейнерів тощо), цілі для вторинного матеріалу можуть поступово (після створення СПД) зростати.

Важливо забезпечити високу якість перероблених матеріалів та не містити небезпечних хімічних речовин. Найкращий спосіб забезпечити якісну переробку відходів та високоякісну вторинну сировину — припинити використовувати небезпечні хімічні речовини ще на етапі розробки продукту. Схеми РВВ з модуляцією плати (див. попередній розділ) можуть бути ефективним стимулом для використання нетоксичних матеріалів.

МИ ЗАКЛИКАЄМО УРЯД:

- Підтримати пропозицію, щоб стандарт(и) (які мають бути розробленими) щодо прикріплення кришок, стосувались не лише пляшок та контейнерів для напоїв, а і всіх інших контейнерів.
- До 2030 року встановити принаймні 50% цілей вмісту переробленого матеріалу для пластикових пляшок.
- Встановити мінімальні цілі щодо вмісту переробленого матеріалу, принаймні 30% для інших предметів.

⁴⁵ Some signatories of the Plastic Pact have committed to the following recycled content targets by 2025: Werner & Mertz, POSITIV.A, and IWC Schaffhausen (100%); The Bio-D Company Ltd (75%); Diageo and L'Occitane en provence (40%).

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМ РОЗДІЛЬНОГО ЗБОРУ МАТЕРІАЛІВ ТА СИСТЕМ БАГАТОРАЗОВАГО КОРИСТУВАННЯ

У 2017 році на європейському ринку було 3,3 млн. метричних тонн ПЕТ-пляшок,⁴⁶ інших пляшок та контейнерів одноразового використання. Однак лише частина цих пляшок була зібрана та перероблена. Згідно з оцінкою Європейської комісії, одноразові пластикові пляшки та корки до них найчастіше викидають на європейських пляжах.⁴⁷

Стаття 9 Директиви ПОВ передбачає, що держави-члени вживатимуть необхідних заходів для збору пляшок ємністю до трьох літрів (включно з корками) окремо для переробки:

- До 2025 року: 77% такої продукції, що випускається на ринок цього року, за вагою.
- До 2029 року: 90% такої продукції, що випускається на ринок в цього року, за вагою.

Незважаючи на те, що Директива залишає державам-членам свободу вибору систем, що застосовуються для досягнення цілей збору, вона чітко вказує два способи:

- Створення СПД.
- Встановлення цілей роздільного збору для відповідних схем РВВ.

Методологія розрахунку

До 2020 року Комісія ухвалить виконавчий акт, який визначає методологію розрахунку та перевірки цілей роздільного збору. У декларації²⁷ зазначається, що цілі збору «повинні базуватися на кількості пластикових пляшок для напоїв одноразового використання, розміщених на ринку, або альтернативно на кількості відходів пластикових пляшок одноразового використання, вироблених у державі». Він визначає, що розрахунок ваги відходів повинен враховувати всі створені відходи пластикових пляшок, включаючи ті, які уникають систем збору відходів. Ми рекомендуємо, щоб остаточна методологія розрахунку, розроблена Комісією, забезпечила повний облік усіх пляшок, розміщених на ринку ЄС, у тому числі у випадках, коли пляшка споживається в одній країні та утилізується в іншій.

У пункті 27 також зазначено, що певні види відходів можуть бути зібраними разом, якщо це не

перешкоджає якісній переробці. Ми рекомендуємо не здійснювати змішаний збір, за винятком СПД, коли пластикові пляшки збираються разом з бляшанками та скляними пляшками. Досвід показав, що ефективність змішаного збору за допомогою схем РВВ не така висока, як цей збір через СПД.

Методи збору

Як було зазначено вище, держави-члени можуть вибрати систему для досягнення цілей. Ми закликаємо використовувати СПД, оскільки вона є вкрай важливою для досягнення цілей збору. Суть СПД у тому, щоб пропонувати споживачам економічний стимул повертати порожні контейнери до призначених пунктів збору. Такі системи не тільки сприяють зміні поведінки, але й гарантують повторне використання продукції або її переробку.

СПД для контейнерів для напоїв вже функціонує у більш ніж 40 регіонах по всьому світу і має значні результати. Жоден інший метод ще не досяг такої високої швидкості збору. СПД особливо ефективна, оскільки:⁴⁸

- Досягаються найвищі показники роздільного збору — близько 90% в Європі.
- Це найефективніший інструмент для подолання потрапляння пластику в навколишнє середовище. Наприклад, це зменшує кількість контейнерів для напоїв в океані до 40%.
- Дослідження незалежної дослідницької установи CE Delft показало, що 80 мільйонів євро можна заощадити щороку лише шляхом впровадження СПД для пляшок та банок.⁴⁹
- Державна підтримка СПД становить більше 80%.
- Створюються місцеві робочі місця та підтримується розвиток місцевої економіки.
- Поширюється екологічний дизайн для покращення переробки.
- Забезпечується вища якість переробки.
- Це найкраща система для переробки пляшок на пляшки.

⁴⁶ Petcore Europe.

⁴⁷ https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/single-use_plastics_impact_assessment.pdf

⁴⁸ https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2019/08/2019_08_22_zwe_drs_manifesto.pdf

⁴⁹ CE Delft, Kosten en effecten van statiegeld op kleine flesjes en blikjes, August 2017.

Національна СПД у Німеччині

У Німеччині вже давно існує СПД для пластикових пляшок (ПЕТ), бляшанок (алюміній) та скляних пляшок об'ємом від 100 мл до трьох літрів. Депозит становить 0,25 євро і загальний коефіцієнт повернення 97% (96% для банок і 98% для пластику).

Багаторазова СПД призначена для пластикових або скляних пляшок, розміром від 200 мл–1,5 літра. Депозит на багаторазові пляшки зазвичай становить 0,08–0,15 євро, а 99% пляшок повертаються споживачами. Скляні пляшки очищаються та використовуються до 50 разів, тоді як ПЕТ-пляшки повторно використовуються приблизно 20 разів. Більшість пляшок мають стандартизований розмір, тобто їх можна використовувати та повертати багатьом учасникам системи.

СПД не повинна обмежуватися лише пластиковими пляшками, але також повинна охоплювати інші предмети (наприклад, банки). Сумісність СПД для переробки та СПД для повторного використання повинна вибудовуватися від самого початку.

МИ ЗАКЛИКАЄМО УРЯДИ:

- Ввести в дію СПД або збільшити продуктивність вже існуючих СПД, щоб якнайшвидше досягти 90% роздільного збору пляшок.
- Забезпечити узгодження інфраструктур одноразового використання та повторного використання.
- Поширити СПД на інші предмети, включно з бляшанками та скляними пляшками.
- Підтримувати методологію розрахунку, яка фіксує кожну пляшку і допускає лише можливість змішаного збору через СПД (тобто пластикові пляшки з бляшанками та скляними пляшками).

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ СПОЖИВАЧІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОБІЗНАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Збільшення кількості та якості інформації, підвищення обізнаності споживачів мають супроводжуватись регуляторними заходами для зменшення споживання, перепроектування продукції та припинення забруднення пластиком. Багато людей не знають про пластик, який входить до складу речовин, що вони споживають. Наприклад, сигарети та фільтри, паперові вироби з пластиковою підкладкою. Також певні пластикові вироби одноразового використання, такі як серветки та засоби гігієни, що використовуються під час менструацій, потрапляють у навколишнє середовище через неправильну утилізацію в каналізаційній системі.

Вимоги до маркування

Стаття 7 Директиви ПОВ встановлює вимоги до маркування, щоб держави-члени могли покращити якість інформації для споживачів щодо таких предметів:

- Предмети жіночої гігієни.
- Вологі серветки.
- Тютюнові вироби.
- Склянки для напоїв.

Етикетка повинна містити інформацію про:

- Відповідні варіанти поводження з відходами або приклади утилізації відходів, яких слід уникати.
- Наявність пластику у виробі.
- Негативний вплив сміття або інших невідповідних засобів утилізації відходів на навколишнє середовище.

На предметах жіночої гігієни, вологих серветках та тютюнових виробах маркування варто розміщувати на упаковках цих продуктів, а на склянках для напоїв — безпосередньо на самому виробі.

Директива вимагає, щоб маркування було «помітним, розбірливим, таким, що не можна стерти». Це надзвичайно важливо для того, щоб споживачі могли здійснити обдуманий вибір під час купівлі та змінити поведінку щодо споживання, використання та утилізації одноразових пластикових виробів.

Стаття 7 вимагає від Європейської комісії встановити узгоджені вимоги для маркування цієї продукції до липня 2020 року, беручи до уваги існуючі добровільні підходи, що стосуються

сектора, та необхідність уникати оманливої інформації. Як зазначають законодавці (декларація 20), комісія повинна перевірити сприйняття запропонованого маркування з групами споживачів, щоб забезпечити високий відсоток споживачів, які помічають та зрозуміють маркування. Ми рекомендуємо розробляти вимоги спільно з екологічними ГО та асоціаціями споживачів. Лише добре розроблене та ефективне маркування матиме передбачувану користь для навколишнього середовища та зменшить грошові витрати, пов'язані з прибиранням.

Певні формулювання більше не повинні з'являтися на продуктах, так як можуть вводити в оману. Маркування повинно бути чітким і розбірливим, з певною етикеткою, щоб повідомити про наявність пластику. Інформація для споживачів повинна легко засвоюватися (наприклад, за допомогою кольорового кодування) та узгоджуватися з рівнем ЄС. Символи, фон, ілюстрації повинні бути різного кольору, щоб був контраст і текст чи символ були максимально видимими. Потрібно визначити мінімальний розмір тексту чи символу.

Маркування має бути як на самому предметі, так і на упаковці. Також це повинно сприяти поширенню відповідних альтернатив. Зобов'язання про надання цієї інформації також можуть бути покладені на продавців.

Уряди на національному рівні мають повну свободу і повинні скористатися можливістю вийти за рамки базових положень Директиви. Rethink Plastic рекомендує застосовувати вимоги до маркування до всіх виробів із пластику (принаймні до всіх предметів із пластику одноразового використання, на які поширюється Директива), а не лише до перелічених у частині D додатку до Директиви. Споживачам слід надати більше інформації: крім впливу на навколишнє середовище, маркування повинно містити інформацію про альтернативні опції, а також про наявність хімічних речовин, включаючи речовини, класифіковані як небезпечні згідно з Регламентом (ЄС) 1272/2008 (Класифікація, Положення про маркування та упаковку (CLP)) або визначені як речовини, що викликають особливе занепокоєння (SVHC) відповідно до Регламенту (ЄС) 1907/2006 (Реєстрація, оцінка, дозвіл та обмеження хімічних речовин (REACH)) або ті, які є в переліку «SIN list».⁵⁰

⁵⁰ The SIN list is explained at: <https://chemsec.org/sin-list/>

«Біопластик» та океанський пластик не є рішенням проблеми забруднення пластиком

Включення пластикових біо-, біологічного розкладних та тих матеріалів, що компостуються до сфери дії Директиви ПОВ є кроком у правильному напрямку.

Занепокоєння громадян щодо споживання пластику та забруднення пластиком швидко зростає, що призводить до просування помилкових швидких рішень проблеми. Деякі компанії зловживають термінологією або експлуатують і використовують ці проблеми з маркетинговою метою. Інші, можливо, несвідомо пропагують помилкові рішення як дійсні та стійкі варіанти для споживачів, за відсутності інформації та регулювання. Неконтрольоване маркування може збивати з пантелику, вводити в оману споживачів та відволікати їх від реальних рішень (наприклад, від переходу до багаторазових альтернатив).

Термін, який все частіше використовують компанії — «океанічний пластик». Вони мають на увазі пластикові уламки, які були зібрані з водного середовища. Ця термінологія вводить в оману споживачів. Люди можуть думати, що допомагають захистити океан і можуть безпечно продовжувати використовувати (одноразовий) пластик, приховуючи, що цього пластику там не мало бути взагалі. Більше того, його надзвичайно дорого збирати та сортувати. Цей «океанський пластик» часто сполучається з іншими пластиковими матеріалами. Загалом, його використання не стосується проблеми забруднення пластиком. Воно не покращує поведінку населення і не робить нічого для вирішення питання забруднення мікропластиком.

Пластикові матеріали, що біорозкладаються та можуть компостуватись, не є рішенням проблеми забруднення пластиком через те, що:

- Той факт, що основа пластика є біологічною, стосується походження сировини, а не його процесу закінчення життєвого циклу. Таким чином, це не означає, що цей пластик підлягає компостуванню або біологічно розкладається. Пластик на біологічній основі залежить від обмежених земельних ресурсів та хімічно інтенсивного промислового сільського господарства.
- Існують різні типи біологічно розкладного пластику, яким потрібні спеціальні умови для належного розкладання — наприклад, вони не розкладаються на вулиці чи в траві. Єдиний європейський стандарт — промислово-композитний пластик, який може існувати лише за умови правильної інфраструктури та окремого його збору. Інакше пластик потрапить на сміттєзвалища, в навколишнє середовище чи буде спаленим.
- Такий пластик не перешкоджає використанню одноразових матеріалів і відволікає від реальних рішень проблеми — багаторазовому використанню.

Заходи з підвищення обізнаності громадян повинні зосереджуватися на запобіганні використанню одноразового пластику та чітко розмежовувати помилкові та правильні рішення. Заходи щодо маркування повинні бути чіткими і не містити неправдивої інформації. Не можна також дозволяти використовувати терміни «біологічнорозкладний».

Підвищення рівня обізнаності споживачів

Стаття 10 Директиви вимагає від держав-членів вжити заходів для підвищення обізнаності споживачів щодо:

- Наявності альтернатив і систем для багаторазового використання та варіантів поводження з відходами для перелічених товарів.
- Впливу сміття та інших неправильно утилізованих відходів перелічених предметів, зокрема, на морське середовище.
- Впливу неналежного способу утилізації відходів перелічених предметів до каналізаційної мережі.

Ці заходи поширюються на всі пункти дії Директиви, за винятком тих, які будуть заборонені:

- Харчові контейнери.
- Пакети та обгортки.
- Контейнери для напоїв.
- Тютюнові вироби.
- Склянки для напоїв.
- Вологі серветки.
- Повітряні кульки.
- Легкі пластикові пакети.
- Предмети жіночої гігієни.

У статті 28 також йдеться про підвищення обізнаності щодо вмісту пластику в певних пластикових виробах одноразового використання. У ній зазначається, що держави-члени несуть відповідальність за проведення заходів для підвищення рівня обізнаності (залежно від товару або його використання) та забезпечення того, аби подана інформація не містила реклами, яка підтримує використання одноразових пластикових виробів.

Заходи з підвищення обізнаності повинні бути цілеспрямованими та зосередженими на скороченні та багаторазовому використанні, подаючи інформацію про вплив пластику одноразового використання та доступні альтернативи. Такі заходи є хорошим доповненням до регуляторних заходів щодо зменшення споживання (наприклад, штрафи) та сприяють повторному використанню продуктів та систем. Наприклад, в Ірландії штрафи за використання пластикових пакетів призвели до зменшення споживання пластикових пакетів більш ніж на 90% менш ніж за рік.

Однак підвищення рівня обізнаності завжди має доповнювати, а не замінювати регуляторні заходи щодо зменшення споживання пластику одноразового використання, перероблених виробів та просування продуктів та систем для багаторазового використання.

МИ ЗАКЛИКАЄМО УРЯДИ:

- Підтримати чітке маркування, особливо щодо наявності пластику у виробі.
- Розширити вимоги до маркування щодо наявності інших компонентів. Наприклад, наявність речовин, які викликають особливе занепокоєння.
- Поширити маркування на інші пластикові вироби.
- Впроваджувати заходи з підвищення обізнаності, орієнтовані на зменшення споживання та просування доступних альтернатив для багаторазового використання.
- Розширити вимоги щодо маркування та підвищувати обізнаність для доповнення цілей скорочення споживання, стимулів для повторного використання та систем збору.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЗБІР ДАНИХ, МОНИТОРИНГ І ЗВІТНІСТЬ

Повне виконання затверджених заходів, а також збирання даних, моніторинг та звітність є ключовими для забезпечення ефективного впровадження Директиви ПОВ та її фактичного виконання. Вони будуть особливо важливими для оцінки ефективності заходів та їх впливу на місцевості, а також для визначення необхідних коректив.

Статті 13–17 Директиви запроваджують низку вимог щодо збору, моніторингу та звітності для держав-членів. Серед них:

- З 2022 року держави-члени повинні подати звіт про перевірку якості. Щороку (протягом 18 місяців після закінчення звітного року) вони повинні звітувати перед Комісією про:
 - Дані про пластикові склянки для напоїв одноразового використання (включно з кришками), а також одноразові пластикові харчові контейнери, розміщені на ринку;
 - Заходи, прийняті для досягнення масштабного та постійного скорочення споживання одноразових пластикових склянок для напоїв та харчових контейнерів;
 - Дані про одноразові пляшки місткістю до трьох літрів;
- Із 2023 року держави-члени повинні подати звіт про перевірку якості. Щороку (протягом 18 місяців після закінчення звітного року) вони повинні звітувати перед Комісією про:
 - Інформацію про вміст матеріалів вторинної переробки в пляшках ємністю до трьох літрів;
 - Дані про відходи тютюнових виробів після споживання з фільтрами та фільтрами, що продаються окремо для використання з тютюновими виробами.

На додаток до цих вимог до збору, моніторингу та звітності, в статті 4 (скорочення споживання) до статті 9 (збір) визначаються завдання моніторингу для забезпечення вчасного та повного втілення заходів.

- Скорочення рівня споживання;
- До 3 січня 2021 року правила щодо формату подання даних та інформації про одноразові пластикові склянки для напоїв (включно з кришками), а також одноразові пластикові харчові контейнери, розміщені на ринку;
- До 3 січня 2021 року — розробити методологію розрахунку та перевірки заходів щодо зменшення споживання стаканчиків для напоїв (включно з кришками) та харчових контейнерів. Також розробити правила щодо формату звітування та інформації про проведені заходи.
- Роздільний збір сміття;
- Публікація результатів, обмін інформацією та обмін найкращими практиками між державами-членами щодо заходів для досягнення цілей роздільного збору пляшок (місткістю до трьох літрів).

Разом із цими зобов'язаннями, в статтях 14 та 15 Директиви ПОВ окреслюються зобов'язання щодо контролю за виконанням, встановлюються умови оцінки та перегляду відповідно:

- До 3 липня 2021 року держави-члени повідомляють Комісію про штрафні санкції, що застосовуються до порушень національних положень, які діють внаслідок введення Директиви, та про проведені заходи та забезпечення їхнього виконання. Ці покарання повинні бути ефективними, пропорційними та запобігальними.
- Після першої звітності державами-членами, Комісія переглядає всі дані та інформацію, повідомлені в контексті Директиви, та публікує звіт про результати її розгляду.
- До 3 липня 2027 року Комісія повинна провести оцінку Директиви з подальшим звітом про основні висновки цієї оцінки, що передбачає можливість перегляду Директиви.

ДОДАТКИ

ДАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПОВ

ЛИПЕНЬ 2021

Ринкові обмеження:

- Ватні палички,
- Столові прибори (виделки, ножі, ложки та палички для їжі)
- Мішалки для напоїв
- Соломинки
- Тарілки
- Повітряні кульки
- Склянки та контейнери зі спіненого полістиролу для напоїв та продуктів харчування
- Оксорозкладний пластик

Маркування:

- Склянки для напоїв
- Харчові контейнери
- Тютюнові вироби
- Вологі серветки
- Гігієнічні рушники та аплікатори

Підвищення рівня обізнаності:

- Склянки для напоїв
- Харчові контейнери
- Контейнери для напоїв (місткістю до 3 л)
- Пакети та обгортки
- Легкі пластикові пакети
- Риболовне спорядження
- Повітряні кульки
- Тютюнові вироби
- Вологі серветки
- Гігієнічні рушники та аплікатори

2026

Маштабне скорочення споживання:

- Склянки для напоїв
- Харчові контейнери

2030

30% переробленого вмісту для всіх контейнерів для напоїв (місткістю до 3 л)

СІЧЕНЬ 2023

РВВ:

- Тютюнові вироби
- Пакети та обгортки

ГРУДЕНЬ 2024

РВВ:

- Склянки для напоїв
- Харчові контейнери
- Контейнери для напоїв (місткістю до 3 л)
- Легкі пластикові пакети
- Риболовне спорядження
- Повітряні кульки
- Вологі серветки

Прикріплення корків до пляшок
(ємністю до 3 л)

2025

25% переробленого вмісту для ПЕТ-пляшок
(місткістю до 3 л)

77% роздільного збору для всіх контейнерів для напоїв (ємністю до 3 л)

2029

90% роздільного збору для всіх пляшок
(місткістю до 3 л)

#breakfreefromplastic

#breakfreefromplastic — це глобальний рух, який передбачає майбутнє, вільне від забруднення пластиком, і об'єднує 1400 організацій по всьому світу, які вимагають значного скорочення одноразового пластику і прагнуть довготривалих рішень щодо кризи забруднення.

RETHINK PLASTIC

Rethink Plastic, частина руху Break Free From Plastic, є альянсом провідних європейських громадських організацій, що представляють тисячі активних груп, прихильників та громадян у всіх країнах-членах ЄС.

Альянс Rethink Plastic та Break Free From Plastic колективно, звіт

Роб Ейлід та Мерфі Грайн, редактування

Блаш, візуальний дизайн

Мельничук Влада, переклад з англійської

Ковальчук Лада, візуальна адаптація

2020, Київ

